

Sygn. akt III RC 854/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2022 roku

Sąd Rejonowy w Kielcach Wydział III Rodzinny i Nieletnich

w następującym składzie:

Przewodniczący: sędzia Ewelina Dzierżak

Protokolant: sekr. sąd. Kamila Stępień

po rozpoznaniu w dniu 19 maja 2022 roku w Kielcach

na rozprawie

sprawy z powództwa Ł. M.

przeciwko P. M.

o wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego

I. oddala powództwo;

II. odstępuje od obciążenia powoda kosztami sądowymi.

Sędzia Ewelina Dzierżak

Sygn. akt III RC 854/21

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 09 kwietnia 2021 r. powód Ł. M. domagał się ustalenia, że obowiązek alimentacyjny orzeczony wyrokiem Sądu Okręgowego w Kielcach w sprawie o sygn. akt I C 1970/18 wobec jego syna P. M. ustał z dniem 1 lipca 2020 r. W uzasadnieniu pozwu Ł. M. wskazał, iż począwszy od czerwca 2020 r. małoletni pozwany zamieszkuje u niego i toczy się postępowanie o ustalenie miejsca pobytu małoletniego przy ojcu w ramach, którego Sąd Rejonowy w Kielcach postanowieniem z dnia 28 stycznia 2021 r. udzielił zabezpieczenia na czas trwania tego postępowania poprzez ustalenie, że miejscem pobytu małoletniego jest każdorazowe miejsce zamieszkania jego ojca. Pomimo to powód nadal przekazuje do rąk B. M. (1) – matki małoletniego, alimenty wynikające z wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach i zaspakaja wszelkie konieczne i uzasadnione potrzeby syna (k. 3-5).

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu wskazano, iż nadal toczy się postępowanie o ustalenie miejsca pobytu małoletniego P. M., zaś postanowienie o zabezpieczeniu cechuje przymiot tymczasowości dlatego nie można uznać, że małoletni mieszka z ojcem na stałe. (k.21-28).

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 19 sierpnia 2019 roku oddalono powództwo w całości nie obciążając powoda kosztami procesu (k. 71).

W uzasadnieniu wyroku wskazano, że chociaż małoletni pozwany zamieszkuje z powodem od 01 lipca 2021 roku to brak jest podstaw do przyjęcia, że w niniejszej sprawie doszło do zmiany stosunków w rozumieniu art. 138 k.r.o., warunkującej stwierdzenie, że obowiązek alimentacyjny ojca wobec syna ustał. Małoletni nie uzyskał bowiem

zdolności do samodzielnego utrzymania się, nie posiada też dochodów z majątku, które mogłyby wystarczyć na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania, a zatem oboje rodzice w dalszym ciągu są zobligowani do pełnej alimentacji syna (k.76-77).

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, który domagał się zmiany orzeczenia i uwzględnienia powództwa w całości (k. 82-85).

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 15 października 2021 roku uchylono zaskarżony wyrok w całości i zniesiono postępowanie w sprawie począwszy od dnia 24 maja 2021 roku. Przekazując sprawę Sądowi Rejonowemu w Kielcach do ponownego rozpoznania pozostawiono temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego (k. 115).

W uzasadnieniu wskazano, że apelacja jest zasadna, ale z przyczyn innych niż wskazane. Podniesiono, że postępowanie przed Sądem Rejonowy dotknięte jest podstawą nieważności z uwagi na nienależytą reprezentację małoletniego pozwanego. Miejscem pobytu dziecka jest bowiem aktualnie miejsce zamieszkania jego ojca, a powoda w niniejszej sprawie. Zachodzi więc lub może zachodzić sprzeczność interesów między matką małoletniego, a dzieckiem, które miałyby reprezentować w sprawie z powództwa drugiego z rodziców. W takiej sytuacji faktycznej dziecko powinien reprezentować kurator i pogląd ten jest ugruntowany zarówno w orzecznictwie sądów powszechnych (wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 20 kwietnia 2017 roku, II Ca 4/17), ale też w orzecznictwie Sądu Najwyższego (uchwała SN z 09 października 2020 roku III CZP 91/19). – k. 116-117.

Na rozprawie w dniu 19 maja 2022 roku pełnomocnik powoda popierał powództwo modyfikując roszczenie w ten sposób, że domagał się ustalenia, iż Ł. M. nie jest zobowiązany do płacenia alimentów na rzecz syna P. M. począwszy od 01 lipca 2020 roku. Jednocześnie wskazał, że podstawą roszczenia jest nadal art. 138 k.r.o. i powołał się na wyrok Sądu Rejonowego w Piasecznie z dnia 27 czerwca 2016 roku w sprawie III RC 365/15, którym w sprawie o analogicznym stanie faktycznym ustalono, że obowiązek alimentacyjny powoda wobec córki ustalony wyrokiem SR w P. wygasł z dniem 27 listopada 2015 roku (k. 142 i 137-140).

Kurator małoletniego pozwanego wnosił o oddalenie powództwa w całości oraz domagał się przyznania wynagrodzenia za udział w sprawie w charakterze kuratora. Zarzucił, że tak sformułowane roszczenie podlega oddaleniu bowiem powód powołuje się na art. 138 k.r.o., który nie ma zastosowania w tym stanie faktycznym zważywszy, że obowiązek alimentacyjny powoda nadal istnieje (k. 142).

Matka małoletniego pozwanego B. M. (1), nie przystąpiła do sprawy w charakterze interwenienta ubocznego pomimo pouczenia o takiej możliwości.

Sąd ustalił następujący stan faktycznym.

P. M. ur. (...), jest synem Ł. M. oraz B. M. (1).

Wyrokiem z dnia 30 grudnia 2019 r. Sąd Okręgowy w Kielcach rozwiązał przez rozwód małżeństwo Ł. M. oraz B. M. (2), bez orzekania o winie i powierzył wykonywanie władzy rodzicielskiej nad ich małoletnimi dziećmi: P. M., A. M., C. M. i W. M. matce B. M. (2) (obecnie M.) ograniczając jej wykonywanie tejże władzy poprzez poddanie jej wykonywania nadzorowi kuratora oraz nałożenie obowiązków dotyczących współpracy z osobami i instytucjami działającymi w celu pomocy w kształtowaniu prawidłowych postaw rodzicielskich, w tym psychologami. Natomiast władza rodzicielska ojca została ograniczona do prawa i obowiązku współdecydowania o wszystkich istotnych sprawach w życiu dzieci. Ponadto Ł. M. został zobowiązany do konsultacji z psychologiem. Kosztami utrzymania dzieci obciążono oboje rodziców, przy czym powód został zobowiązany do uiszczania na rzecz dzieci świadczeń alimentacyjnych w łącznej kwocie 1400 zł (w tym na rzecz P. M. w kwocie po 300 zł miesięcznie), płatne z góry, do rąk matki małoletnich, do 10- tego dnia każdego miesiąca, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat.

(dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 30 grudnia 2019 r. wydany w sprawie o sygn. akt I C 1970/18 k. 377-378)

Od 1 lipca 2021 r. małoletni P. M. zamieszkuje z ojcem, który nadal jest zobligowany do uiszczania na jego rzecz alimentów orzeczonych w wyroku rozwodowym.

(okoliczności bezsporne)

Ustalając powyższy stan faktyczny Sąd uwzględnił treść wyroku rozwodowego oraz miał na uwadze, iż bezspornym jest, iż małoletni pozwany od 01 lipca 2020 r. zamieszkuje już z ojcem, który go utrzymuje.

Sąd zważył co następuje.

Zgodnie z art. 138 k.r.o., w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Przepis art.138 k.r.o. może co do zasady stanowić podstawę także do uchylenia obowiązku alimentacyjnego, jeśli zmiana stosunków o jakich mowa w tym przepisie sprowadza się do odpadnięcia okoliczności faktycznych warunkujących istnienie obowiązku alimentacyjnego. Natomiast przez zmianę stosunków należy rozumieć, że pełnoletnie dziecko jest w stanie utrzymać się samodzielnie, lub świadczenie rodziców względem dzieci pełnoletnich jest połączone z nadmiernym uszczerbkiem dla rodziców. Ponadto przesłanką tego roszczenia może być także wykazanie, że dziecko nie dokłada starań w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się (art. 133 § 3 k.r.o.), albo po stronie zobowiązanego występuje brak jakichkolwiek możliwości majątkowych lub zarobkowych (art. 135 § 1 k.r.o.). Trzeba przy tym podkreślić, że zmiana wyroku lub umowy, którą ma na względzie art. 138 k.r.o., może polegać między innymi na stwierdzeniu ustania obowiązku alimentacyjnego, wobec odpadnięcia którejs z przesłanek uzasadniających ten obowiązek, czy to po stronie uprawnionej, czy to po stronie zobowiązanej” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 21 stycznia 1999 r., wydany w sprawie o sygn.. akt. I CKN 1292/98). Przez pojęcie „stosunków” w tym wypadku należy rozumieć okoliczności istotne z punktu widzenia ustawowych przesłanek obowiązku alimentacyjnego i jego zakresu (np. art. 133 i 135 k.r.o.) -postanowienie SN z dnia 19 lipca 1974 r. wydane w sprawie o sygn. akt II CO 9/74.

W tym miejscu podnieść należy, że na gruncie niniejszej sprawy nie doszło do zmiany stosunków warunkujących zastosowanie przepisu art. 138 k.r.o. Zauważyć bowiem należy, iż ani powód, ani pozwany w toku procesu nie powoływali się na zmianę stosunków w zakresie wysokości kosztów zaspokojenia potrzeb uprawnionego małoletniego, ani możliwości majątkowych zobowiązanego powoda. Podstawą faktyczną żądania pozwu było twierdzenie, iż pozwany zamieszkuje z powodem i pozostaje na jego utrzymaniu, a mimo to powód nadal zobligowany jest do uiszczania alimentów wynikających z orzeczenia rozwodowego i przedmiotowe świadczenia przekazywane są do rąk matki małoletniego pozwanego B. M. (1), która nie sprawuje aktualnie osobistej pieczy nad małoletnim P. M. i nie zamieszkuje z nim.

Mając na uwadze powyższe wskazać należy, iż brak jest podstaw do przyjęcia, że doszło do zmiany stosunków warunkującej stwierdzenie, że obowiązek alimentacyjny ojca wobec syna ustał. Podnieść przy tym należy, że strona powodowa nie twierdzi, że małoletni pozwany uzyskał możliwości samodzielnego zaspokojenia swoich potrzeb życiowych, a zatem nie ulega wątpliwości, że jego rodzice w dalszym ciągu są zobowiązani do pełnej alimentacji swojego dziecka. Powód nie powołuje się też na żadne przesłanki, które nie pozwalają mu na dalsze wykonywanie obowiązku alimentacyjnego wobec syna (np. utratę zdolności do pracy).

Z tych względów powództwo o wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego, wobec nie spełnienia przesłanek określonych w art. 138 k.r.o., podlegało oddaleniu, o czym orzeczono w pkt I wyroku.

W tym miejscu podnieść należy, iż sytuacja w jakiej znalazł się powód, który w dalszym ciągu zobligowany jest do płacenia alimentów na rzecz małoletniego pozwanego do rąk jego matki chociaż ta nie mieszka już z synem i go nie utrzymuje, niewątpliwie wymaga korekty. Jednakże powództwo przewidziane w art. 138 k.r.o. zmierza do usunięcia prawomocności ustaleń w zakresie wysokości świadczeń lub czasu ich trwania oraz do nowego uregulowania zakresu

obowiązku dłużnika z powodu zmiany stosunków wskazanych w art. 133-135 k.r.o. (por. wyrok SN z dnia 14 stycznia 1972 r., III CRN 446/71). Natomiast w tym stanie faktycznym zasadnym byłoby zgłoszenie powództwa opozycyjnego, które nie narusza prawomocności wyroku. Przedmiotem takiego powództwa nie jest zmiana, lecz pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, z powodów określonych w art. 840 k.p.c. Trzeba przy tym pamiętać, że Sąd jest związany żądaniem pozwu zgodnie z art. 321 k.p.c. Natomiast profesjonalny pełnomocnik modyfikując roszczenie domagał się ustalenia wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego wskazując, że podstawą prawną roszczenia jest nadal art. 138 k.r.o. Co więcej uzasadniając swoje stanowisko powoływał się na wyrok sądu rejonowego, który jak wiadomo, w żaden sposób nie wiąże innego sądu rejonowego.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 113 ust.4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w/s cywilnych, zgodnie z którym w przypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może odstąpić od obciążenia strony kosztami sądowymi. W niniejszej sprawie Sąd uznał, że obciążenie powoda kosztami sądowymi, które stanowi wynagrodzenie przyznane kuratorowi małoletniego pozwanego, byłoby sprzeczne zarówno z interesem społecznym jak i z interesem samego pozwanego zważywszy, że obecnie zamieszkuje on z ojcem (punkt II wyroku).

Sędzia Ewelina Dzierżak